

Credit Agreements : Final R3port / European Commission Directorate General. – 2009 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ec.europa.eu>.

Babaskin Anatoly Yu. Problems of legal regulation of advertisement of consumer credit in the legislation of Ukraine

The article highlights some aspects of legal regulation of advertisement of consumer credit in Ukraine. Despite the fact that the norms of the law of Ukraine “on consumer lending” dated November 15, 2016, advertising of consumer credit in General based on the provisions of Directive 2008/48/EC of 3 April 2008 “On kreditnih agreements for consumers and repealing Council Directive 87/102EC” norms specified in the Law are imperfect, and require in that respect to improve them. On the basis of the conducted research the author of this proposal to improve the relevant provisions of the law of Ukraine “on consumer credit”, including those proposed for the implementation of article 7 of the Law of Ukraine “on consumer crediting” the provisions of part 3 of article 4 of Directive 2008/48/EC regarding the fact that if you contract for the provision of additional services related to the agreement about a consumer loan (for example, insurance) is mandatory for creditary obtain the advertised conditions in a promotional advertisement by head interest rate for the mortgage loan must be specified about the obligations of the consumer on conclusion of such a civil contract, and also about the fact that the cost of such additional third party services are not included in the real annual interest rate on the mortgage loan. Consumer credit in the field of real estate falls within the scope of the Law of Ukraine “on consumer credit”. At the same time he is excluded from the scope of Directive 2008/48/EC and falls within the scope of Directive 2014/17/UE dated 04 February 2014. It is therefore proposed to Supplement article 7 of the Law of Ukraine “on consumer crediting” the provisions of article 11 of the Directive 2014/17/UE under which lenders are required to include in advertising of consumer credits in the market of mortgage lending information about the fact that the loan will be secured by a mortgage or similar security or right in immovable property. It is proposed to Supplement article 7 of the Law of Ukraine “on consumer crediting” provision, which prohibits advertising any information that distorts the view of the consumer about the real annual interest rate and total cost of credit for consumers. The author also proposes to Supplement article 7 of the Law of Ukraine “on consumer crediting” provisions under which, in order to simplify the understanding of potential consumers is given in standard form of the promotional information should be clear, understandable and given in a representative example, which must contain the information in accordance with part 2 statii 7 of the Law of Ukraine “On consumer crediting” in relation to a particular type of consumer credit. It is also proposed to Supplement this article of the Law the provisions under which such advertising must contain the license number of the lender, date of issue, name of authority who issued it, unless otherwise provided by law.

УДК 347.44

М. В. ВЕНЕЦЬКА,
кандидат юридичних наук

**ВТІЛЕННЯ ПРИНЦИПІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОГОВІРНОГО ПРАВА
В УКРАЇНСЬКОМУ ЦИВІЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ**

Стаття присвячена аналізу відповідності загальних засад цивільного законодавства України, передусім Цивільного кодексу України, у сфері регулювання договірних відносин положенням принципів європейського договірного права, зокрема Принципам

УНІДРУА, з точки зору гармонізації українського цивільного законодавства з законодавством розвинених країн світу.

Аргументується висновок про те, що Цивільний кодекс України розроблявся з урахуванням загальних засад європейського договірної права і загалом їм відповідає. Характер найбільш принципової відмінності у регулюванні договірних відносин в українському та європейському законодавстві полягає в тому, що останнє більшою мірою ґрунтується на принципах свободи і довіри, ніж на потребах контролю за діяльністю учасників цивільного обороту.

Ключові слова: договірне право, Принципи УНІДРУА.

Венецкая М. В. Воплощение принципов европейского договорного права в украинском гражданском законодательстве

Статья посвящена анализу соответствия общих начал гражданского законодательства Украины, в первую очередь Гражданского кодекса Украины, в сфере регулирования договорных отношений положением принципов европейского договорного права, в частности Принципам УНІДРУА, с точки зрения гармонизации украинского гражданского законодательства с законодательством развитых стран мира.

Аргументируется вывод о том, что Гражданский кодекс Украины разрабатывался с учетом общих принципов европейского договорного права и, в целом, им соответствует. Характер наиболее принципиальной разницы в регулировании договорных отношений в украинском и европейском законодательстве заключается в том, что последнее в большей степени основывается на принципах свободы и доверия, чем на потребностях контроля за деятельностью участников гражданского оборота.

Ключевые слова: договорное право, Принципы УНІДРУА.

Venetska M. V. Implementation of Principles of European Contract Law in the Ukrainian civil law

This article analyzes according the general principles of Ukrainian civil law, especially the Civil Code of Ukraine, in the regulation of contractual relationships with the provisions of European contract law principles, including the UNIDROIT Principles, in terms of harmonization of Ukrainian law with civil law of the developed world.

Discusses the conclusion that the Civil Code of Ukraine was developed in view of the general principles of European contract law and, in general, they respond. The nature of the most fundamental difference in the regulation of contractual relations in the Ukrainian and European legislation is that the latter is more based on the principles of freedom and confidence than on the needs of control over the activities of participants of civil turnover.

Keywords: contract law, the UNIDROIT Principles.

Створення і функціонування Європейського Союзу має на меті побудову в Європі економічно та політично інтегрованої спільноти, яку складатимуть країни, що входять до ЄС. Політична та економічна інтеграція, створення спільного ринку, а потім і єдиної валюти є і наслідком, і підставою для поширення та поглиблення товарообігу, розширення і поглиблення торгових і фінансово-господарських зв'язків як на рівні держав-членів, так і на рівні приватних учасників цивільного обороту таких держав.

Ці завдання вимагають і правової інтеграції, тобто достатньо високого рівня уніфікації законодавства держав-членів ЄС, у тому числі у сфері приватного права, і особливо в галузі договірної права як галузі, що безпосередньо впливає на забезпечення цивільно-правового, торгового обороту, безперешкод-

ний обіг товарів, робіт, послуг та капіталів. Для країн, що мають намір долучитись до ЄС, якою є Україна, важливим завданням є гармонізація національного законодавства з законодавством ЄС.

Протягом останніх понад 30 років ЄС приділяла суттєву увагу гармонізації та уніфікації приватного права, що привело певною мірою до того, що окремі приватно-правові інститути втрачають своє значення на національному рівні та стають загальноєвропейськими. Можна погодитись з супротивниками таких інтеграційних процесів щодо того, що вони можуть привести до стирання національних відмінностей у правовому регулюванні, однак заперечувати наявність таких тенденцій не виявляється можливим.

Зближення і гармонізація законодавства держав-членів ЄС здійснюється не лише в одному напрямі – шляхом тотальної уніфікації законодавства через прийняття загальнообов'язкових нормативних актів, але й шляхом визначення основних засад, якими мають керуватися ці держави при розробці національного законодавства.

Цим напрямом відповідають і види нормативно-правових актів, які приймаються ЄС та мають різну юридичну силу.

Так, нормативно-правові акти ЄС охоплюють:

- регламенти, що є нормативно-правовими актами загального характеру, які є обов'язковими для виконання всіма державами-членами та всіма суб'єктами європейського права. Усі регламенти публікуються в офіційному органі ЄС та набувають сили на 20-й день після їх опублікування, якщо інше не вказано в самому акті;

- директиви, які відрізняються від регламенту тим, що в них визначаються мета та результати, що мають бути досягнуті, та строки їх досягнення. При цьому держава-член має право самостійно визначати засоби та механізми, необхідні для досягнення визначеної мети. Директиви можуть бути адресовані як усім державам-членам, так і окремим державам;

- рішення є актами не загального, а індивідуального характеру, стосуються доволі вузьких питань і є обов'язковими лише для тих суб'єктів європейського права, яким вони адресовані.

Слід визнати, що, незважаючи на прийняття ЄС понад півсотні директив, які безпосередньо стосуються регулювання в галузі договірного права, до цього часу відсутній узагальнюючий нормативний акт, в якому були б закріплені загальні правові принципи договірного права ЄС. Як вірно зазначає А. О. Виноградов, попри «широкий законодавчий підхід до питання створення загальноєвропейського договірного права через директиви, основною проблемою є те, що ці директиви змодельовані фрагментарно, іншими словами, вони упорядковують окремі види договорів (дистанційний продаж, електронна торгівля та ін.), тоді як національні правові системи держав – членів ЄС зосереджені на загальних правових концепціях»¹.

Водночас слід підкреслити, що, розуміючи наявність такої прогалини в законодавстві, уже доволі тривалий час багато дослідницьких проєктів намагаються її усунути. Першочерговим завданням було створення моделі загальної частини договірного права ЄС, хоча головною метою є прийняття єдиного наднаціонального акта в галузі договірного права – Цивільного кодексу ЄС.

Одним із таких основних проектів з уніфікації договірної права, який було розпочато у 1982 р. – після підписання Маастрихтського договору, згідно з яким Європейський економічний союз було перетворено на Європейський Союз – та завершено у 2002 р., була розробка загальних засад європейського договірної права. Розпочала цю роботу спеціально створена неурядова Комісія з європейського договірної права під керівництвом відомого датського правознавця – професора Оле Ландо, а згодом продовжили й декілька інших комісій. Результатом багаторічної роботи цих комісій було створення модельних Принципів європейського договірної права (ПЄДП), які увібрали в себе основні засади договірної права.

Перша частина ПЄДП була оприлюднена у 1995 р., об'єднаний варіант, що включає I та II частини, було опубліковано у 1999 р., та додаткові глави, що складають III частину Принципів, було опубліковано у 2002 р. Таким чином, повний варіант ПЄДП включає загальні положення договірної права, а також частину загального зобов'язального права. Наразі ПЄДП складається з таких глав: «Загальні положення», «Укладення договору», «Повноваження агентів», «Дійсність», «Тлумачення», «Зміст та наслідки», «Виконання», «Невиконання та загальні засоби правового захисту», «Спеціальні засоби правового захисту у випадку невиконання», «Множинність сторін», «Уступка вимог», «Переведення боргу», «Залік вимог», «Позовна давність», «Недійсність договору», «Правочини, здійснені під умовами», «Нарахування процентів».

Принципи ЄДП являють собою статті, що супроводжуються докладними коментарями і прикладами з практики та судових спорів, а також порівняльних оглядів національного та міжнародного законодавства.

Як визнають самі розробники, Принципи створювались шляхом порівняльного правового аналізу законодавства різних країн – членів ЄС – з метою віднаходження рішень, що найбільш відповідають потребам сучасного ділового обороту. Вони стали втіленням уніфікації принципів *«lex mercatoria»* – законів торгівлі, що складаються в торговельній практиці².

Lex mercatoria створювалось і розвивалось як звичаї ділового обороту ще з часів середньовіччя та набуло нового поштовху в Західній Європі у другій половині XX ст. як концепція, що може бути застосована у праві міжнародної торгівлі.

Важливими джерелами *lex mercatoria*, окрім ПЄДП, є Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів 1980 р., Принципи міжнародних комерційних договорів (Принципи УНІДРУА) (1994 р., та їх нової редакції 2010 р.), які не лише брались до уваги, а й слугували основним правовим підґрунтям при розробці ПЄДП.

Слід підкреслити, що ПЄДП не стало актом ні національного, ні наднаціонального, ні міжнародного права, не має обов'язкового характеру для застосування, має лише рекомендаційний характер, тож є актом ненормативної уніфікації. Практика свідчить, що учасники договірних відносин включають у договори домовленості про застосування ПЄДП лише в тих випадках, коли ПЄДП забезпечує більш привабливе регулювання порівняно з національним законодавством.

Можна багато в чому погодитися з виновками О. Гайдюліна стосовно того, що «європеїзація» контрактного права у формі кодифікації його матеріальних і процесуальних норм має істотні ознаки кризи: розробка проекту Європейського цивільного кодексу затримується; ті проекти кодексів, що розроблені – не реалізуються. «Принципи європейського договірної права» не зазнали належного застосування в контрактній практиці, про що свідчить судова практика; європейські інституції застосовують авторитарні методи управління процесом уніфікації договірної права, що отримало опір з боку ініціаторів кодифікаційного процесу – академічних юристів. Причини кризових явищ в «європеїзації» договірної права різнопланові: юридико-технічні, соціокультурні, економічні тощо. Але головна фундаментальна причина – політична. Доля подальшого зближення інститутів договірної права залежатиме від остаточного обрання або конфедеративної, або федеративної моделі Євросоюзу. Попри всі розбіжності у підходах до уніфікації європейського контрактного права у формі його кодифікації, «європеїзація» договірної права успішно здійснюється у формі його гармонізації, яка має набути її вищої форми правової аккультурації. З огляду на справжні причини кризи кодифікації європейського контрактного права Україна має переглянути свою концепцію адаптації законодавства до права ЄС і розгорнути широкомасштабну програму гармонізації свого приватного права з європейським правом³.

Враховуючи статус ПЄДП і його роль та вплив на регулювання договірних відносин у ЄС, а також кінцеву мету такого регулювання у вигляді створення Європейського цивільного кодексу, а також ситуацію щодо України та її намірів долучитись у майбутньому до ЄС, коли, очевидно, такий цивільний кодекс вже, можливо, діятиме як наднаціональний нормативний акт і буде обов'язковим до застосування у державах-членах ЄС, убачається, що на даному етапі для України більш доцільно орієнтуватись при удосконаленні правового регулювання договірних відносин не на ПЄДП, а на Принципи УНІДРУА.

УНІДРУА (UNIDROIT – з франц. Institut international pour l'unification du droit privé) – міжнародний інститут з уніфікації приватного права, є міжнародною незалежною міждержавною організацією, яка працює в тісній співпраці з ООН. З огляду на те, що членами УНІДРУА наразі є 63 держави, у тому числі Україна, а не лише країни – члени ЄС, Принципи УНІДРУА мають більш універсальний характер. Вони можуть застосовуватись сторонами як внутрішніх, так і зовнішньоекономічних договорів, суб'єктами країн, що приєдналися до Статуту УНІДРУА, так і тих, що не є його учасниками. Вони були створені з метою усунення протиріч між інтернаціональним характером міжнародного комерційного обороту та національним характером права, що регулює такий цивільний оборот.

ПЄДП і Принципи УНІДРУА базуються на одних правничих засадах – Lex mercatoria, хоча не можна не визнати, що ПЄДП є більш деталізованими та містять аналіз положень національного законодавства країн ЄС. Водночас, можливо, на даний час для України є цілком достатньою та прийнятною відповідність її договірної права основним засадам договірної права, закріпленим у Принципах УНІДРУА (надалі – Принципи).

Перша редакція принципів була оприлюднена 1994 р., містила 7 глав, доповнена 2004 р., та нині діє в третій редакції 2010 р. Слід додати, що Україною прийняти Принципи УНІДРУА; на сайті Верховної Ради України в базі законодавства України розміщена їх перша редакція 1994 р.

Зміст Принципів УНІДРУА 2010 р. складається з Преамбули та містить більше 200 статей у 11 главах, що являють собою основні засади загальної частини договірної права, а саме: «Загальні положення», «Укладення договору та повноваження представників», «Дійсність», «Тлумачення», «Зміст права третіх осіб та умови», «Виконання», «Невиконання», «Залік», «Відступлення прав, переведення зобов'язань, відступлення договорів», «Позовна давність», «Множинність боржників та кредиторів»⁴.

У преамбулі Принципів визначається їх мета і зазначається, що вони встановлюють загальні правила для міжнародних комерційних договорів. Вони повинні застосовуватись, коли сторони дійшли згоди про те, що їхній договір буде регулюватись цими Принципами. Вони можуть застосовуватись, коли сторони погодились, що їхній договір буде регулюватись загальними принципами права, *lex mercatoria* або аналогічними положеннями. Також вони можуть застосовуватись, коли сторони не обрали право, яким буде регулюватись їхній договір. Вони можуть застосовуватись для тлумачення або доповнення міжнародних уніфікованих правових актів. Вони можуть застосовуватись для тлумачення або доповнення внутрішнього права держави. Вони можуть слугувати як приклад для національних та міжнародних законодавців.

Аналіз втілення у цивільному законодавстві України загальних засад договірної права, визначених Принципами УНІДРУА, свідчить про те, що Цивільний кодекс України, прийнятий 2003 р., безперечно, розроблявся з урахуванням загальних засад європейського договірної права і, в цілому, їм відповідає. Убачається, що основні відмінності між ними полягають навіть не в наявності окремих прогалів чи в окремих нюансах регулювання, а в самій спрямованості й дусі цих документів. Характер найбільш принципової відмінності у регулюванні договірних відносин в українському та європейському законодавстві полягає в тому, що останнє більшою мірою ґрунтується на принципах свободи і довіри, ніж на потребах контролю за діяльністю учасників цивільного обороту.

Показовим прикладом є тлумачення договорів, яким присвячений розділ 4 Принципів, основні засади якого визначені вже в першій статті цього розділу – статті 4.1 – «Наміри сторін», згідно з якою договір повинен тлумачитись відповідно до спільних намірів сторін, а якщо такий намір сторін неможливо встановити, то положення договору мають тлумачитись відповідно до того, як за таких самих обставин розсудливі люди, подібні до сторін, їх би розуміли. Тобто Принципи надають перевагу саме тому, що сторони мали на меті, передбачали чи припускали при укладанні договору. До важливих обставин, які дають можливість визначити дійсні наміри сторін, Принципи відносять: попередні переговори між сторонами; практику, яка встановилась між сторонами; поведінку сторін після укладення договору; характер та мету договору; значення, яке надається умовам і термінам у торгівлі; звичаї.

Як впливає зі змісту ст. 213 ЦКУ, українське законодавство при тлумаченні договорів виходить ззовсім інших позицій. Відповідно до цієї статті ЦКУ при тлумаченні змісту правочину беруться до уваги однакове для всього змісту правочину значення слів і понять, а також загальноприйняте у відповідній сфері відносин значення термінів. Якщо буквальне значення слів і понять, а також загальноприйняте у відповідній сфері відносин значення термінів не дає змоги з'ясувати зміст окремих частин правочину, їхній зміст встановлюється порівнянням відповідної частини правочину зі змістом інших його частин, усім його змістом, намірами сторін. Якщо за зазначеними правилами немає можливості визначити справжню волю особи, яка вчинила правочин, до уваги беруться мета правочину, зміст попередніх переговорів, усталена практика відносин між сторонами, звичаї ділового обороту, подальша поведінка сторін, текст типового договору та інші обставини, що мають істотне значення. Тобто українське законодавство насамперед бере до уваги буквальный зміст тексту договору, і лише в останню чергу – наміри сторін.

Невідомими українському договірному праву є і положення, що передбачають наявність, поряд з прямими зобов'язаннями, також «непрямих договірних зобов'язань». Стаття 626 ЦКУ визначає, що договором є домовленість сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків, тобто відсутня згадка про можливе існування непрямих або необумовлених договором зобов'язань. Водночас відповідно до статей 5.1.1-5.1.2 Принципів зобов'язання сторін за договором можуть бути прямо або непрямо виражені. При цьому визначається, що непрямі зобов'язання можуть виникати з: характеру та мети договору; практики, що склалася між сторонами, та звичаїв; добросовісності та чесного ведення справ; розсудливості. Водночас аналіз підстав виникнення таких непрямих договірних зобов'язань дає змогу зробити висновок, що такі умови не включаються у текст договору з мовчазної згоди сторін саме з підстав своєї очевидності й зрозумілості для сторін. Відмінність Принципів щодо регулювання змісту договорів від українського законодавства також включає положення щодо покладення на обидві сторони певних додаткових обов'язків, які не передбачені ЦКУ. Такими додатковими обов'язками Принципи визнають: обов'язок співпраці між сторонами (ст. 5.1.3, згідно з якою кожна сторона повинна співпрацювати з іншою, коли таку співпрацю можна розумно очікувати для виконання зобов'язань такої сторони; обов'язок досягти певного результату та обов'язок докласти максимальних зусиль).

Доречним також видається підкреслити і ту увагу, яка в Принципах приділяється процедурним питанням, які, на нашу думку, українським законодавством урегульовані недостатньо чітко й однозначно, зокрема повідомленням, повідомленням про відмову, зворотним відмовам тощо, на які має надаватись «розумний строк».

Якщо Принципи при вирішенні спірних питань чи питань відступлення від загального правила базуються на співпраці сторін, намірах та балансі інтересів сторін, неприпустимості надмірно обтяжливих умов для однієї із сторін, то ЦКУ в аналогічних випадках на перше місце при вирішенні цих питань ставить

наявність права на такі дії у договорі чи законі, і лише потім – інтереси сторін, звичай ділового обороту тощо. Принципи презюмують добру волю та вільні ринкові відносини; водночас видається, що українське цивільне законодавство основною метою, поряд з урегулюванням цивільних договірних відносин вважає боротьбу з шахрайством при здійсненні правочинів. Не заперечуючи необхідність боротьби з шахрайством, слід зауважити, що боротись з ним цивільно-правовими засобами не є ефективним, і навіть можливим. Для цього мають застосовуватись інші правові засоби: адміністративні, кримінальні, податкові; створення перешкод для шахрайства у цивільному законодавстві не дає таких механізмів, а лише створює перешкоди для добросовісних учасників нормального цивільного обороту. Яскравим прикладом такого підходу, на нашу думку, є внесення до ст. 228 ЦКУ щодо правових наслідків вчинення правочину, який порушує публічний порядок, доповнень у вигляді частини третьої, якою відтворено приписи горезвісної ст. 49 Цивільного кодексу радянських часів, відповідно до якої може бути визнаний недійсним правочин у разі недодержання вимоги щодо відповідності правочину інтересам держави і суспільства зі стягненням у дохід держави всього одержаного сторонами за такою угодою.

Безумовно, зміна спрямованості й ідеології цивільного законодавства не є миттєвою справою. Ці зміни відбуватимуться разом зі змінами в спрямованості суспільної ідеології і спрямованості українського законодавства в цілому. Однак такі зміни мають стояти на меті, і принципи європейського договірного права є одним з яскравих показників, гармонізація з якими свідчитиме про зближення українського договірного права з законодавством розвинених європейських країн.

1. *Виноградов А. А.* Эволюция договорного права Европейского Союза: от директив к «общей справочной схеме» // Право и управление. XXI век, № 4 (17)/2010, С. 120-129; 2. Див.: *Ахаимова Е. А.* Принципы европейского договорного права // Бизнес в законе, 2009, № 4, С. 189-192; 3. Див. *Гайдулін О.* Основні напрями «європеїзації» контрактного права та перспективи приєднання до неї України // Юридичний журнал, 2008, № 11, С. 63-71; 4. Див.: *Принципы международных коммерческих договоров УНИДРУА 2010* / пер. с англ. А. С. Комарова. Москва : Статут, 2013. – LXXIV, 758 с.

***Venetska M. V.* Implementation of Principles of European Contract Law in the Ukrainian civil law**

Establishment and functioning of the European Union, both economically and politically integrated community need and legal integration is sufficiently high level of regulatory convergence of EU Member States, including in the field of private law, especially in the field of contract law as a field that directly affects providing civil, trade, unimpeded movement of goods, works, services and capital. For countries intending to join the EU as Ukraine, an important task is to harmonize national legislation with EU legislation.

The convergence and harmonization of the EU carried out not only in one direction – through a total unification of the legislation through the adoption of general binding regulations but also by defining the basic principles that have guided the Member States in the development of national legislation.

Principles of European Contract Law (PECL) were created by comparative legal analysis of the legislation of different countries – EU members – to Finding solutions that best meet

the needs of modern business turnover. They were the embodiment of the principles of unification of the «lex mercatoria» – trafficking laws, consisting in the trading practice.

Important sources of lex mercatoria, except PECL is UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods 1980, Principles of International Commercial Contracts (Principles UNIDROIT) (1994, and their new edition 2010), which not only taken into account, but served as the main legal basis in the development of PECL.

Given the status PECL and its role and impact on the regulation of contractual relations in the EU, and the ultimate goal of such regulation in the form of establishing a European Civil Code, as well as the situation in Ukraine and its intention to join in the future of the EU, when apparently a civil code already perhaps will act as a supranational regulation and will be mandatory for use in the states – members of the EU, it appears that at this stage for Ukraine would be more appropriate oriented at improving the legal regulation of contractual relations not PECL, and the UNIDROIT Principles.

Analysis of the implementation of civil law in Ukraine the general principles of contract law, the UNIDROIT Principles indicates that the Civil Code of Ukraine adopted in 2003 definitely developed taking into account the general principles of European contract law and, in general, they respond. It appears that the main differences between them are not even in the presence of some specific gaps or regulation in some nuances, but in the direction and spirit of these documents. The nature of the most fundamental difference in the regulation of contractual relations in the Ukrainian and European legislation is that the latter is more based on the principles of freedom and confidence than on the needs of control over the activities of participants of civil turnover.

Keywords: contract law, the UNIDROIT Principles.

УДК 347.78

С. В. ВИШНОВЕЦЬКА,
доктор юридичних наук

ПОНЯТТЯ ТА КРИТЕРІЇ СЛУЖБОВОГО ТВОРУ, СТВОРЕНОГО У ЗВ'ЯЗКУ З ВИКОНАННЯМ ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ

У статті аналізуються поняття службового твору та критерії службового твору, встановлені законодавством та запропоновані у науковій літературі. Розглядається підхід, сформований у судовій практиці України, до оцінки доказів, які підтверджують відповідність результату інтелектуальної діяльності ознакам службового. На підставі комплексного дослідження законодавства, наукової літератури та судової практики зроблено висновок, що службовим твором можна вважати твір, створений у порядку виконання працівником своїх трудових обов'язків, які передбачають отримання результату інтелектуальної діяльності в рамках виконання документально закріпленого службового завдання, дорученого йому в межах встановленої для нього трудової функції.

Ключові слова: службовий твір, трудовий договір, службові обов'язки, службове завдання, посадова інструкція.

Вишновецкая С. В. Понятие и критерии служебного произведения, созданного в связи с исполнением трудового договора

В статье анализируются понятие служебного произведения и критерии служебного произведения, установленные законодательством и предложенные в научной лите-